

Beszámoló Kokas László Walter Rózsi-Villa felújítása és újjáépítése előadásról -2023

A projekt a Magyar Művészeti Akadémia fenntartásában működő Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ végleges elhelyezését célzó beruházás első ütemeként valósult meg, amelyet Kokas László építész kollégám tervezhette meg. Kiemelt szerepe volt még Ritoók Pál művészettörténésznek is, aki hosszú ideje foglalkozott a villával, és őrködött azon, hogy minél hitelesebb legyen a végeredmény illetve a falkutatásokat végző régészeknek Fülöp Andrásnak, Jankovics Norbertnek és Koppány Andrásnak értő és alapos munkája. Ezt láthattuk is.

Walter Rózsi operaénekesnő villája a Bajza utcában mai szemmel is lenyűgözően modern, elegáns ház. Fischer József építész és Pécsi Eszter statikus mérnök alkotása évtizedekig kopott gyerekorvosi rendelőként szolgált, majd sokáig üresen állt.

Az 1930-as évek magyar építészete a világ élvonalához tartozott, és a németországi Bauhausban két magyar is tanított, Moholy-Nagy László és Breuer Marcell, mindketten világhírűek lettek.

A diákok közt rengeteg magyar volt, többek közt Molnár Farkas, Forbát Alfréd és Weininger Andor, akik korán meghonosították az iskola formatervezési, építészeti és lakberendezési alapelveit az egyébként kifejezetten konzervatív ízlésű országban. Mégsem volt mindeddig Budapesten olyan múzeum vagy kiállítóhely, ami képes lett volna a korszak világát megidézni, és az idelátogató turisták se nagyon tudnak róla, hogy Budapest nemcsak a historizmus és a szecesszió városa, hanem a Bauhausé is. A Walter Rózsi-villa a korszak jó színvonalú alkotása, bár azért nem Villa Tugendhat, eredetileg sem volt az. A budai hegyekben számos hasonló színvonalú vagy még jobb villa épült ezekben az időkben, ezek azonban többnyire ma is magánházak, ahogy a pasaréti Napraforgó utcai mintatelep épületei is.

Tulajdonképpen többszörös véletlen hozta úgy, hogy ez a Bajza utcai ház lett a magyar Bauhaus-korszak lakásépítészetét bemutató kiállítóhely.

A hosszú ideig tartó, méltatlan használat miatt a belső terek közül szinte egy sem őrizte meg eredeti formáját, a nyílászárók és a burkolatok mind elpusztultak. Mindössze az első emeletre vezető főlépcső maradt meg közel eredeti állapotban, és a hallból induló, íves falépcső maradt meg annyira, hogy a mostani felújítás során megmenthető volt. Minden, amit ezen kívül ma az épületben látunk, rekonstrukció: a teraszok csempeburkolatai, a tolóajtók, a fa nyílászárók, a csíkos napvédő ponyvák és a gömblámpák mind a régi fényképek alapján készültek, többé-kevésbé hiteles másolatok. Az utcai homlokzaton nagyon sokat dobott, hogy a szocializmus idején kicserélt, ormóttan üvegfal helyére újra sakktáblaszerűen tizenkét kockára osztott, fekete színűre festett keretű üvegezés készült. Helyreállították a régi fényképeken látható magas, egyszerű vaspálcás kerítést is, de a kertet nem csökkentették vissza az eredeti méretére, megemelt kazetta jelzi az utólag hozzácsatolt rész kiterjedését.

A Walter Rózsi-villába ellátogatni és az építész különleges előadására, tehát nagyszerű élmény volt a Kapy Jenő Szakkollégista számára, mert a modern építészet magáért az épületért, de a kiállítások érdekesen mutatják be a két világháború közötti mindennapi életet is. Sokféle útja-módja van, hogy egy épület számontartsa identitását, múltját, gyökereit. Sokféle, de az egyik legkézzelfoghatóbb a műemléki topográfiai adatgyűjtés: a helység épített örökségének, a házakba, kövekbe írt történelemnek a megismerése. A mai napon egy nagyon értékes élménnyel gazdagodtunk.

Budapest, 2023.06.28. – Nemoda Ferenc